

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. XVIII. Assisien. affictus. An & quando contractus locationis & conductionis resolvatur ob non implementum; Et quando istud dicatur stare à parte antea tanquam conditio impeditiva perfectionis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

deductum sub tit. de Regalibus in Civitatis Castellæ Portus literarum disc. 46.

Est bene verum, quod reflectendo ad veritatem, quamvis vanum crederem verè & propriè hunc appaltum nisi inter vectigalia regularè, nihilominus ex identitate rationis, & propter bonum publicum quod in eo versari dicitur, dubitabam quod dicti textus dispositio seu verius ratio in hoc etiam appaltu caderet, quoniam considerando etiam Principem vel Civitatem in hac parte tanquam prudentem suorum civium vel subditorum eononum eadem publici boni ratio quæ in vectigalibus consideratur, intrat etiam in isto appaltu, nè ob malam Appaltatoris in suo munere gestionem, tam in solvendo pagas deservire debentes pro suppletionè temporis calamitosi, quam in recto gubernio, nè cives detrimentum patiantur, unde in casu occurrentia crederem maturius cogitantum; In hac tamen facti specie observabam hanc difficultatem cessare ex facto, quod scilicet quamvis locator utpote subintrans in locum & privilegium Fisci potuisset hoc privilegio uti, attamen vel noluit, vel captiosè egit, ex deductis in præcedenti fundamento, undè propterea quantum desumere licuit, neque in isto, neque in dicto alio præcedenti iudices se fundabant.

Aliquam majorem vim faciebat *text. in l. ea se-
ge ff. locati*, cuius dispositio pro tertio fundamento supra adducebatur, Respondebam tamen textum prædictum procedere in non adimplemento sonante in delictum, & consistente in ea cultura defertione, in qua dolus esse potest, & ex qua grave præjudicium locatori resultat, ita ut contractus resolutio dicatur poena delicti, ut bene observat *Faber in eadem lege*, quod in proposito dici non poterat, dum defectus in conductore concurrentes, non ex aliquo dolo vel actu voluntario proveniebant, sed vel ex accidenti pestis, vel ex impotentia, quam creditorum molestia aliæque infortunia causaverant, ideoque cessante delicto, prætendi non poterat esse locum poenæ, quamvis illa in conventionem expressè deducta esset, cum hodiè de canonica aequitate poenæ conventionales non exigantur, nisi pro eo quod creditoris interest *Afflic. decisione 135. ubi Pr. fill. Genuen. in practicabilibus ecclesiasticis cap. 688. Poena decis. 677. iuxta Veneram alias 845. iuxta Lugdunen. late Sperell. decis. 131. par. 2. Leotar. de usuris quest. 38. num. 14. cum sequen.* quod clarius procedit in urbe stante statuto 163. de quo *Seraph. decis. 794 & 819. & in Romana lignorum 9. Junij 1603. coram Justo.* Et quamvis id limitetur accedente juramento ex deductis in *Portuen. afflictus coram Bichio dec. 170. par. II. rec. & latius in tit. de Regalibus in Romana locationis vena disc. 117.* Nihilominus hæc limitatio rectè procedit, ubi poena adijcitur ob factum vel non factum, secus autem ubi ob non datam seu non factam pecuniæ solutionem, cum tunc poena continere dicatur potius usuram, ut per *Leotar. dicta quest. 38. numer. 8. cum sequen.*

Quod autem apud iudices fecit majorem impressionem, atque fuit causa resolutionis, provenit ex quarto fundamento notorii mali status & deteriorata conditionis conductoris; Licet enim Ego incularem, quod in Curia Romana recepta non esset opinio, quod per decoctionem debitoris inducatur rescissio, seu resolutio contractus, ut per *Cavaler. dec. 527. num. 1. Buratt. dec. 57. num. 5.* quodque opinio Regnicolarum procedat ex particulari stylo illorum Tribunalium, ut constat apud *Ro-
Cardin. de Luca de Locat. & Conduct.*

vit. in pragm. 3. de cessione bonorum. Nihilominus in præsentì coneurere videbatur quædam non scripta æquitas resurgens ex eadem claudicatione seu inæqualitate, quæ e conversò pro conductore superius considerata fuit in discussione primi fundamenti, quod scilicet ita locator esset semper in damno absque spe lucri, quoniam si anni fuissent damnosi, quamvis de jure damnum debuisset esse conductoris, de facto tamen ob istius inopiam fuisset suum; Atque ex isto motivo non scripta æquitatis, pensatis facti circumstantiis, quamvis non laudarem, non tamen damnabam resolutionem.

ASSISIEN.

AFFICTUS

PRO

FRANCISCO ANGELDONIO

CUM

HONUPHRIO ANTONELLO.

Causa decisus per Congregationem Boni Regiminis pro Angeldonio.

An & quando contractus locationis & conductionis resolvatur ob non implementum; Et quando istud dicatur stare à parte antea tanquam conditio impeditiva perfectionis contractus, vel à parte postea tanquam modus resolutivus.

SUMMARIUM.

- 1 *Acti series.*
- 2 *An ob non implementum resolvatur locatio, vel competat potius solum actio ad interesse.*
- 3 *Declaratur cum distinctione dicta conclusio.*
- 4 *Quomodo distinguatur modus à conditione.*
- 5 *Quando habens pactum resolutivum dicatur ab eo recessisse.*
- 6 *De novatione, & quando hodiè detur.*
- 7 *Conductor adversus locatorem non implementem, habet actionem ad damna etiam ratione lucris amissi.*

DISC XVIII.

Posita ad hanc locationem cuiusdam tenentæ Communitatis Bettonæ, quam præcedenti triennio conductam habuerat Antonellus, ultimam ac meliorem oblationem pro futuro triennio fecit Angeldonius pro annua pensione scut. 255. ea tamen lege & conditione, quod Communitas locatrix teneretur curare Antonellam prædecessorem conductorem debito tempore adimplevisse per ipsum adimplenda ad formam ejus obligationis & capitulorum afflicti, præsertim circa expurgationem fovearum, bonam qualitatem farorum, & alia sibi incumbentia, quodque aliàs oblatio invalida censetur.

seatur, ac pro infecta, Cum igitur approximante tempore initiantis affectus dictum implementum sequutum non esset, Angeldonius interpellata Communitate protestatus est nolle affectum suscipere, ac obligationem ceteri resolutam; Communitas verò interpellato Antonello protestata est contra eum de damnis & interesse, quibus sequutis, cum ob aliquam omnium negligentiam lapsa essent tempora cultura; undè unius anni iactura resultavit; Hinc orta est triangularis quaestio inter Communitatem, Angeldonium, & Antonellum, introducta quo causa in Congregatione Boni Regiminis.

Pro Angeldonio scribens dicebam, ad istum non pertinere inspicere de iuribus inter Communitatem & Antonellum, de quibus ipsi inter se agerent, sed ejus partes esse in sustinenda resolutione, seu in effectuione sui affectus cum Communitate, cum qua contraxerat, sed quia ad formam capitulorum posita dicta resolutione ex capite non adimplementi ut supra non sequuti per Antonellum, ejus absque dubio ex pacto expresso debebat esse damnnum, ipso proinde quamvis sub nomine Communitatis litem sustinente, assumpta fuit disputatio articuli; An & quando ob non implementum contractus locationis & conductionis resolvatur, vel potius eo firmo memento detur tantum actio conductori ad interesse.

Pro Communitate seu Antonello, scribentes dicebant, quod licet aliquorum fuerit opinio, quos late refert, & sequitur *Becc. conf. 45. num. 6. cum sequen.* ut ex causa non implementi contractus locationis & conductionis resolvatur, verior tamen ac in Curia Romana receptissima est contraria, ut in contractibus nominatis praesertim in isto non intret resolutio vel penitentia, sed solum detur actio ad interesse ex deductis per *Gregor. & adden. decis. 130. in Romana affectus seu frumenti 17. Aprilis 1654. coram Peusingerio.* atque hanc sapius pro certo supponebatur fuisse canonizatam ab eadem congregatione, quod etiam insinuare videtur *Cohell. ad Bull. Boni Regiminis cap. 48. circa num. 25.* ideoque inferebatur Angeldonium ab affectu excusari non posse, sed solum sibi rescindendum esse id quod de tempore ipsius initiantis inerat tenentatam à priori conductore relictam esse in statu, quo ad formam capitulorum tenebatur.

Non negabam dictam juris propositionem utpotè in Curia satis receptam; Dicebam tamen eam intelligendam esse in suis terminis & cum distinctione in puncto juris verissima, ac per eandem Rotam canonizata; Quod aut locator ab initio adimplevit contractum tradendo plenam & liberam possessionem rei locatae eo modo, quo ad formam conventionis tenebatur, impedimentum verò quamvis culposum vel à locatore removendum supervenit post executionem contractus, itaut agatur de implemento successivo praestando à parte postea, & tunc rectè procedit dicta secunda opinio juxta decisionem *Gregorij & alias*, nisi de contraria expressa vel etiam conjecturali voluntate conductoris constet, futurum scilicet implementum fuisse causam finalem, sine quo alias contracturus non esset, itaut eo non sequuto partium intentio fuerit non contrahendi, ut pro regula limitatione observant *adden. ad Gregor. ubi supra.*

Aut verò implementum praestandum erat à parte antea, & antequam contractus executio-

nem haberet; Et tunc quia conditionem suspensivam continere dicitur se opponentem perfectioni contractus & voluntatis, idcirco eo non sequuto tanquam ex non purificata conditione contractus remanet infectus, ut in his terminis ita distinguendo firmatur in *Romana affectus lacus 25. Februarij 1622. & 5. Maij 1623. coram Pirovano*, quae super istius conclusionis dilucidatione reputantur magistrales, & cum quibus pluries pertransiit Rota praesertim in *dicta Romana affectus seu frumenti coram Peusingerio*, & prius quamvis non ita dilucide eundem sensum habuit in *Romana pensionis domus, de qua apud Marchesam par. prima. fol. 1086. & apud Cavaler. decis. 217. num. 4. cum segg.*

Et in hac secunda distinctionis parte versari dicebam, dum juxta praemissam facti seriem adimplementum conventum erat à parte antea, & per viam conditionis suspensivae, utpotè effectuari debitum antequam locatio iniureretur, & sic ante executionem contractus. Et clarius ob expressè declaratam voluntatem eum pacto annullativo, per quam etiam in prima parte distinctionis adhuc ob deficientem voluntatem intrat resolutio.

Licet enim adimplenda à parte antea continere dicantur conditionem suspensivam impediendam ingressum seu perfectionem contractus, illa verò à parte postea potius modum quam conditionem contineant, itaut perfectionem contractus praesupponant *Bald. in l. cum eorum C. de sententia & interlocutione omnium judicium num. 6. Rovit. pragmat. prima de Guidaticis num. 11.* ubi bene de hac distinctione, de qua latius & ex professo in *Neapolitana hereditatis sub tit. de fideicommissis*, & in decisionibus in ea causa editis *coram Cervo. & Carpinas*, & admittuntur *apud Dumozetum dec. 882. & passim.*

Attamen ubi pactum resolutivum accedit, idem resultat effectus, quia ejus natura est resolvere actum jam gestum & executum, perinde ac si esset infectus, cum tollat voluntatem ex deductis per *Buratt. dec. 110. nu. 11. Orthob. dec. 159. n. 20. Camerinen. rescissionis contractus 26. Junij 1654. coram Bichio, Bononien. primogenitura 16. Februarij 1656. coram eodem & in alijs*, Potissimè quia dicta distinctio inter modum & conditionem ad effectus exinde resultantes percutit magis ultimas voluntates quam contractus, in quibus idem est effectus *ad rex. in l. cum tibi notat. C. de donat. qua sub mod.*

Agnoscentes alterius partis defensores insuperabilem veritatem distinctionis, insistebant super novatione, seu dicti pacti resolutivi remissione ex eo resultante, quod Angeldonius pro conductore se gessisse diceretur; Tum curando tenentatam culturam, & recognoscendo colonos; Tum instando coram iudice pro electione peritorum jam effectuata pro recognoscendis & aestimandis damnis & interesse ex dicto non implemento resultantibus, in quo secundo actu magis insistebant, freti punctuali auctoritate *Saliceti in l. commissoria sub num. 3. C. de pactis inter emptorem & venditorem Sylvian. cons. 102. num. 8. Alrograd. cons. 1. lib. 1. per tot praesertim n. 18. cum seg.* Si enim habuisset contractum pro infecto, nullam habebat actionem, nullumque interesse super electione peritorum & aestimatione damnorum, quod pertinebat ad Communitatem locatricem cum priori conductore, undè propterea tanquam ex actu contrario resolutioni inducebatur istius remissio & contractus effectuatio, atque in hoc stetit major causa difficultas, ob quam post captam primam resolutionem Angeldonio favorabilem

ibilem ad binam novam disputationem altera pars admiffa fuit.

Verum, cum sensu etiam veritatis, dicebam prætenfam novationem omninò de jure & de facto corruere, quatenus enim deduceretur ex recognitione colonorum, modica vel nulla superfluit disputandi necessitas, dum non justificatur in factò; Quovè ad alterum actum deputationis peritorum, observabam tunc ex eo novationem fortè præterendi potuisse, quando ad aliud referri non posset, quàm ad executionem contractus, itaut resultaret certa incompatibilitas, sine qua, cessante expressa conventionè, non datur hodiè novatio ad communiter notata in *l. finali C. de novationibus in l. 2. Cod. de jun. emphyt. & in l. commissoria Cod. de pact. inter emptorem & venditorem. & firmant scribentes, de quibus Menoch. lib. 3. præsumption. 134. Amat. var. resol. cap. 50. Capp. l. arr. consule. 120. num. 5. cum sequer. & dec. 290. num. 51.*

In proposito verò actum prædictum electionis peritorum cum æstimatione damnorum, rectè dicebam compatibilem cum resolutione contractus, ad effectum scilicèt prætenfionis, quam Angeldonius, vel contra Communitatem, vel contra Antonellum habere poterat ad damna & interosse etiam ratione amiffi sperati lucri ob dictum implementum ex facto voluntario non sequitur juxta theor. *Barr. in quest. 4. incipien. Publicanus* de qua bene *Soccin. cons. 156. num. 4. & per tot. lib. 2. Ciriac. contr. 274. num. 1. cum seqq. Cobell. ad Bull. Boni Regiminis cap. 48. num. 16. Rot. decis. 285. post Pacif. de Salviano*, quod scilicèt Aut conductori usus rei conductæ impeditur ex casu fortuito, vel factò tertii, cui locator occurrere non valeat, & aliud conductor præterendere non possit, nisi liberationem à solutione pensionis; Aut impeditur factò ipsius locatoris, vel tertii, cui locator occurrere valens non occurrat, & actionem habeat etiam ad damna & interosse ex lucro quoque amiffò resultantia, ut frequenter habetur etiam sub *tit. de Regal. ad materiam appaltuum vectigalium*; Undè cum in hac secunda parte verlarerur, impedimenti scilicèt culposi ex parte locatoris vel tertii, cujus factum ipse locator promiserat, rectè conductor quamvis habens contractum pro resolutò petiit deputari peritos pro hujusmodi damnis æstimandis ad effectum liquidandi quid & quantum sibi reficiendum esset; Et quamvis ubi resolutio provenit ex defectu conditionis suspensivæ impediens initium seu effectuationem contractus, non improbabiliter dubitari valeat, an hæc actio competat, cum verè auctoritates percuciant successivum impedimentum post contractum jam effectuatam, nihilominus quicquid sit de hoc puncto, cujus disputatio tunc assumpta non fuit, sufficere dicebam possibilitatem hujus prætenfionis pro excludenda omnimoda incompatibilitate, sine qua non datur novatio.

Et hinc cessare dicebam auctoritatem *Salicet. & aliorum*, cum verè procedat in casu incompatibilitatis, & in actibus importantibus effectuationem contractus, & remissionem resolutionis, quia nempe conductor fructus rei conductæ percepisset, vel similes actus gessisset juxta terminos *textus in l. 2. Cod. de jur. emphyt. ac juxta casum cons. Dini*, cum quo pertranfit *Salicet. ut observant adden. ad eum ibidem*; Et juxta præmissa justè per tres vices acerrimè disputata causa resolutum fuit.

Cardin. de Luca de Locar. & Conduct.

FERRARIEN.

AFFICTUS.

PRO

COMITE ANNIBALE
DE COMITIBUS,

CUM

MONTISTIS MONTIS GILIOI,
ET ANGELO BARBARIGO

Casus disputatus in Camera & Sopitus per concordiam.

An iater duos conductores insimul contententes de affictu, & possessione rei conductæ, intret via executiva, vel potiùs agendum sit ordinariè.

De didicta quando dicatur legitimè facta ut non intret reconductio in casu non factæ didictæ conventa.

Et de resolutione locationis ob pensiones non solutas vel pacta non servata.

SUMMARIUM.

- 1 **F** *Alli series.*
- 2 **D** *De stylogustandi de meritis negotij principalis etiam occasione incidentis.*
- 3 **L** *Locatori contra conductorem pro restitutione rei conductæ an competat via executiva.*
- 4 **D** *Declaratur privilegium via executiva ex obligatione Camerali.*
- 5 **D** *Declaratur dispositio textus in l. si quis conductiois C. locati.*
- 6 **Q** *Quando conductori competat manutentio.*
- 7 **I** *Inter duos ex utroque jure, venientes proceditur ordinariè.*
- 8 **D** *Declaratur decis. 278. Franchi super relocationis non probanda nisi per scripturam.*
- 9 **A** *n in materia locationis procedatur executivè, & an detur appellatio.*
- 10 **A** *mandato de evacuando non datur appellatio suspensiva.*
- 11 **D** *e didicta locationis, qua requiratur ad validitatem, & ut sufficiat.*
- 12 **D** *e locationis resolutione ob non implementum.*
- 13 **D** *e resolutione locationis collata in voluntatem locatoris.*

DISC. XIX.

ADMINISTRATORES Montis Gilioi locarunt ad quinquennium Annibali bona ad dictum montem spectantia in Civitate Ferrariæ sita pro annua pensione scutorum 2200. in duabus paghis singulis annis solvenda, sub eo pacto inter cætera, quod nolens post quinquennium in contractu continuare, teneretur per annum antea alteram partem interpellare cum solita didicta, qua non sequuta, ad aliud quinquennium relocatio facta censeretur; Alio etiam pacto

C 3

pacto